

DE COLLECTIE VAN DE MOMU-BIBLIOTHEEK

Voorgeschiedenis

De ontstaansgeschiedenis van de bibliotheek van het ModeMuseum is zeer gelijkaardig met die van de museumcollectie. In eerste instantie waren de boeken die nu deel uitmaken van de MoMu-bibliotheek onderdeel van het Provinciale Museum voor Kunstambachten Sterckshof. Maar wanneer deze instelling te klein wordt en de scope te breed, wordt het museum gesplitst in vier verschillende kleinere musea, met name het Diamantmuseum, Fotomuseum, het Textiel- en Kostuummuseum en het Sterckshof dat zich specialiseert in Zilver. In 1977 komt bijgevolg een deel van de Sterckshofbibliotheek terecht in een ander kasteel, het Vrieselhof in Oelegem dat vanaf dan dienst doet als Provinciaal Kostuum- en Textielmuseum. De collectie boeken, tijdschriften en archiefdocumenten die mee naar het Vrieselhof verhuizen zijn in eerste instantie bedoeld als de handbibliotheek van de conservator. Het administratief beleid en catalogografie gebeuren nog centraal vanuit het Sterckshof.

Na een aantal jaren is de collectie zodanig gegroeid dat ze niet langer als handbibliotheek kan worden beschouwd en verhuist alles naar een aparte ruimte. Met de komst van een halftijds bibliotheekmedewerker in 1986 wordt het beheer van de collectie geleidelijk meer decentraal aangepakt en wordt de bibliotheek makkelijker toegankelijk. Maar gedurende de ganse Vrieselhof-periode is de collectie enkel beschikbaar na afspraak.

Scharnierjaar 1999

In 1999, wanneer het duidelijk wordt dat het Provinciale Kostuum- & Textielmuseum zal verdwijnen in Oelegem en zal heropenen in Antwerpen, breekt een nieuwe fase aan voor de museumbibliotheek. Er komt personeel bij, de budgetten voor aankoop van boeken en tijdschriften nemen substantieel toe, de bibliotheekcollectie wordt geïnformatiseerd en last but not least, wordt het duidelijk dat de bibliotheek op termijn verhuist naar de ModeNatie.

Op dat moment is de bibliotheek gegroeid tot een degelijke wetenschappelijke bibliotheek van een 5.000-tal boeken, 26 lopende tijdschriftenabonnementen, een grote verzameling hedendaagse en historische mode- en handwerk tijdschriften en een omvangrijk verzameling van zeer diverse archieven en archiefdocumenten. Enkele van de meest markante zijn: het Hoste-archief, de documentatie van Mevr. Hoste die zich bezighield met het onderzoeken van kant, het archief-Lietaert, eveneens onderzoeksdocumentatie maar dan op gebied van textiel en middeleeuws borduurwerk in het bijzonder. Qua bedrijfsarchieven zijn de archieven van het Brusselse Modehuis Valens-Wittamer, de archieven van een aantal kantbedrijven die een periode bestrijken van de 18de tot de 20ste eeuw – waaronder de Turnhoutse kantfirma La Campinoise - , de archieven van de Gentse textieldrukkerij Voortman en het archief van de 17de-18de eeuwse Antwerpse textielhandelaarsfamilie Melijn.

In 1999 heeft de bibliotheek nog steeds als belangrijkste doelstelling om de collectie van het museum te documenteren. Het is daarom dat de focus van de boekencollectie ligt op West-Europees kostuum en textiel. Qua kostuum wordt in het Vrieselhof voornamelijk historisch kostuum opgevolgd, hedendaagse mode en streekdrachten worden in mindere mate opgevolgd. Qua textiel gaat de collectie duidelijk veel verder. De voornaamste onderwerpen zijn textielvezels, textieltechnieken, kleurstoffen, textielobjecten, textielkunst, borduurwerk en kant.

Maar in 1999 wordt duidelijk dat de bibliotheek een ruimere opdracht krijgt dat het louter documenteren van de eigen collectie. Ten eerste wordt het collectieprofiel breder omdat mode een meer prominente plaats krijgt in het, *what's in a word*, Modemuseum. Ten tweede wordt de MoMu-bibliotheek een instelling wiens focus duidelijk van een interne gerichte documentatieafdeling verlegd wordt naar een externe en publieksgerichte museumbibliotheek. Deze overgang vergt, tezamen met de nakende verhuizing, bijzonder veel denk- en planwerk en alle bestaande procedures, activiteiten en organisatie van de bibliotheek dienen grondig herzien te worden.

Ondertussen, in 2001, duikt er een enorme opportuniteit op, de Stodel-bibliotheek. Deze bibliotheek is de vrucht van een kleine dertig jaar verzamelwoede van de Nederlander Wiebe Stodel op het gebied van streekdrachten. Wat in 1966 begon met één boek over streekdracht in de Balkan, eindigde in 1993 als een uit de kluiten gewassen collectie van ruim 6.000 banden. De Stodel-bibliotheek is gespecialiseerd in traditionele streekdrachten over de hele wereld. Bij het samenstellen van de verzameling werd de term 'streekdracht' in de

ruimst mogelijke betekenis opgevat: kleding, sieraden, lichaamsdecoratie, textiel, haardrachten, enz. De collectie van Wiebe Stodel herbergt tal van oude en zeldzame drukken. Toch is de collectie veeleer interessant omwille van haar documentair karakter dan omwille van haar antiquarische waarde. En wat nog meer interessant is, er is quasi geen overlap met de Vrieselhof-collectie. Dankzij steun van de Cultuurdienst van het Provinciebestuur Antwerpen worden de fondsen gevonden om deze collectie aan te kopen en wordt de collectie van het ModeMuseum in een klap wereldomvattend.

De opening van het ModeMuseum Provincie Antwerpen

Op 21 september 2002 is de feestelijke opening van het ModeMuseum Provincie Antwerpen. Op de tweede verdieping van het ModeNatie-gebouw wordt een ganse vleugel gereserveerd voor de leeszaal, werkruimte en depot van de bibliotheek. De ruime leeszaal biedt werkplaatsen aan dertig lezers, er zijn twee studiecellen voor onderzoekers die voor langere perioden willen werken in de MoMu-bib, er is een audiovisuele consultatieruimte en ruimte voor een "boekcopier". De leeszaal en het vaste meubilair wordt ontworpen door de architecte van de ModeNatie, Marie-José Van Hee en is één van de mooiste ruimtes van het gebouw. De indeling is flexibel. In de leeszaal vinden tevens lezingen, vergaderingen en meetings plaats. Als werkplaats voor de medewerkers voorziet de architecte een vooruitgeschoven plateau waar twee burelen kunnen staan. Dit werkvlak overbrugt het niveauverschil tussen de leeszaal (19de eeuws gebouw) en de lage depotruimte. Het depot is een geklimatiseerde ruimte waarin verrijdbare kasten opgesteld staan en die een gezamenlijke opslagcapaciteit vertegenwoordigen van ruim duizend strekkende meter.

Op dit moment is de bibliotheek uitgegroeid tot een verzameling van meer dan 15.000 boeken, een 50-tal lopende tijdschriftenabonnementen en enkele honderden verschillende hedendaagse en historische tijdschriften. Vanuit disciplinair oogpunt wordt er bij de opbouw van de collectie naar gestreefd het onderwerpsgebied 'mode-kostuum-textiel' vanuit iedere gangbare invalshoek te benaderen. Zo zal de bezoeker zowel kunsthistorische publicaties over kleding vinden, als sociologische studies omtrent mode, historische werken die handelen over de textielindustrie en actuele mode-, kunst- en lifestylemagazines zoals Vogue, Purple en Fashion Theory. Tegelijk is onze collectie van een zeer diverse aard: encyclopedieën, algemene werken, kinderpublicaties, patroonboeken, hobby-boeken, enz. zijn vertegenwoordigd in onze bibliotheek

Met gemiddeld een kleine 3.000 bezoekers per jaar sinds haar opening is haar bezoekersaantal vijftienvoudig ten opzichte van de periode in het Vrieselhof. Een ander opvallend cijfer is het stijgend aantal geregistreerde buitenlandse bezoekers. Een kleine 10% van onze bezoekers komt van buiten België, wat duidelijk het internationale uitstraling van de MoMu-bibliotheek aangeeft.

Hedendaagse mode in de MoMu-bibliotheek

Dankzij de schenking van het archief van Linda Loppa, Geert Bruloot en Gerdi Esch beschikt MoMu over een grote verzameling documenten over hedendaagse Belgische mode (persmappen, knipsels, uitnodigingen, catalogi, video's, etc.). Dit archief vormt de nucleus de MoMu-documentatie en biedt een uniek inzicht in het ontstaan van de Belgische mode vanaf de jaren 80. Sindsdien wordt op basis van deze schenking verder gebouwd. Ondermeer dankzij de samenwerking met Flanders Fashion Institute aan het Contemporary Fashion Archive kwam een grote hoeveelheid modedocumentatie in het bezit van de MoMu-bibliotheek. Het Contemporary Fashion Archive (CFA) is een interdisciplinair online archief over hedendaagse modeontwerpers. CFA is een internationaal project waaraan verschillende Europese mode-instellingen participeren en kwam tot stand dankzij de steun van de Europese Unie.

De collectie van de MoMu-bibliotheek is quasi volledig ontsloten in Brocade, de bibliotheeksoftware die ontwikkeld werd door de Universiteit Antwerpen. De bibliotheekcatalogus is toegankelijk via het internet via de MoMu-website, evenals de CFA-databank (www.contemporaryfashion.net). De verdere ontwikkeling van de online dienstverlening en uitbreiding van de hedendaagse modedocumentatie van de MoMu-bibliotheek vormen één van de grote ambities voor de komende jaren.